

Numerul 48. Oradea-mare 30 novembre (12 dec.) 1897. Anul XXXIII.

Suflet bun.

E atât de palid și atât de trist!

Doamne cât s'a mai schimbat și omul acesta. Statura lui naltă i dă o înfașurare și mai slabă. Pe obrajii lui, pe cari odinioară inflo-riau crinii, se vîd urmele suferințelor sufletești. Buzele lui sînt vînete și scîdute. Ochiul lui mici adînciți în ceasta capului. Mă-nile lui din slăbite și subțiri ce erau, au devenit ca fusul și poți număra toate oasele în ele. Picioarele tot asemenea. Doamne sfînte, să nu fie în uniformă cea frumoasă, te-ai speria și ai fugi de el. Ai gîndi că e moartea în picioare, atât de slab e. Singure mustețile au re-mas aceleași, mici, negre, ca mura cea mai neagră. Ele numai impodocesc obrazul cel rumen de-odinioară — și altă nimic. Glasul lui odinioară ager, a devenit slab, răgușit. Aceasta schimbare se arată în toate ale lui. Cu compania ese foarte

AUGUSTA VICTORIA, IMPERĂTEASA GERMANIEI.

rar și lasă comanda totdeauna locotenentului seu. De slujbă e dispensat foarte demult.

Bunătatea sufletului seu inse a remas tot aceea. Dragostea față de ostașii sei a re-mas statornică. Cu câtă durere de inimă privesc flăcării la el vîdendu-l atât de slab. Se tem la fiecare moment că-l vor perde. Dar el . . sîrmanul de el să lase în urma sa atâtea suflete de-a căror iubire curată s'a bucurat în totdeauna! . .

Sînt opt luni de zile și bietul căpitan e tot în spital în streinătate. Acolo își petrece el zilele amare. Doamne, cât s'a mai fi gîndind la ai sei, la cei ce-atît de mult i-a fost iubit, pe cari i mai iubește încă pînă nu închide ochii. Pe fiecare pămînte câte-o suveniră țerii sale, acelora pe cari i-a iubit cu atîta foc. Îi cade atât de greu starea aceasta. Să stca ca închis în spital, el care a fost introdus atât de bine

în arta militară, în arta cea mai frumoasă din lume. Aerul acela îl slăbește și mai mult. Afară nu i se permite decât foarte puțin la zi. Doamne la ce stare a ajuns sërmanul om!

Par că e blestem pe capul lui și nu alta. Mângăierea ce-o mai are în lume, e bunătatea sufletului seu. În fiecare zi i vin o mulțime de scrisori prin care toți i cer însănătoșarea de la bunul Dumnezeu. El simte că s'apropie de pragul morții, dar el așteaptă cîșul acesta mângăiat, că nu făcuse nimenui în viață decât numai bine și iară bine. El par că vedea mulțimea însoțindu-l la mormânt. Par că vedea șiroiele de lacrimi ce aveau să curgă în urma lui. El par că vedea tot și de aceea eră atât de mângăiat, atât de liniștit!...

E toamnă târzie.

Cerul e plin de nori. Soarele încălzește mereu pămîntul cel destul de rece. Pe sus pasărele călătoare din când în când tace aerul cu glasul lor monoton. Pe strade șgomotele trăsurilor, glasul muzicii, bocețul muritorilor pun aerul în nespūsă mișcare. Sërmanul om abia acum își are odihna sufletească după atîta vreme. Dne cât e de iubit de toți. Oficerii îl deplîng ca pe un amic bun și sincer. Prin muzică îl deplînge țeara întreagă c'a pierdut un erou de pe cîmpul de luptă. Prin lacrimi îl deplînge compania sa întreagă ce-l însoțește la mormânt. Prin lacrimi îl deplînge mama, sora lui. Îl plînge lumea toată de pe strade cînd vede pe atîția plîngînd în giurul lui!

Rîșplata sufletului bun.

Korneubury, 6 novembre 1897.

IOSEF STANCA.

Lucruri mărunte.

Picăturile mărunte, cari pică una câte una din cer, umplu în sfîrșit rîurile și formează nemărginita mare.

Frunzișoarele verzi, cari au încoțit într'o zi de primăvară, acoperă în sfîrșit arborii cei mari și formează cele dese frunzișuri ale pădurilor.

Micile boabe de grâu, măcinate de peatra de moară, umplu în sfîrșit sacii mari de făină albă.

Secundele trecînd una după alta, formează în urmă viața unui om.

Cunoștințele ce s'au cîștigat puțin câte puțin, schimbă pe ignorantul în savant.

Micile greșeli des repetate se schimbă în rele deprinderi și ne fac să fim pîșmîli și vrednici de des prețuit.

Dar tot astfel și faptele bune și vorbele cele plăcute, des repețindu-se, formează în sfîrșit bunul caracter, caracterul, care atrage respectul, stîm și iubirea.

MARIOARA G. MURU.

Marioara.

Dramă în 2 acte de *Carmen Sylva*.

Tradusă în versuri albe de *H. G. Lecca*.

(Urmare.)

Scena IX.

MARIN, MARIOARA, TUDOR.

MARIN.

Și dacă!.. Să-i spui și lui, să știe.

MARIOARA.

Nu! să nu-i spui lui Tudor că 'mi-e rușine!..

MARIN.

Asta-i!..

Ia, Tudore! Ia vino!.. Vezi ce 'mi-a dat norocu'?

TUDOR (urcînd.)

Belșug și toate bune, — da' eu dă stat n'am vreme.

(Dă să plece.)

MARIN.

Ci stăi, mă, dă m'așteaptă să mergem amîndoi. Dă cînd te-ai făcut pustnic dă nu te-'nseninează nici ochii dă mireasă?

TUDOR.

Măreș și sfînt ve e norocu', și m'apropii dă el ca d'un altar, smerit și cu credință!..

(Marin intra în casa lui.)

MARIOARA.

Și vrei să i te-'nchini?

TUDOR.

Eu? să me-'nchin? Cui?.. spune!..

MARIOARA.

Icoanelor făcute.

TUDOR.

Și pentru ce?

MARIOARA (oftînd.)

E! poate fi'n-e'o sburat norocu' p'aicea prin pădure și l'ai vădut plîngînd.

TUDOR.

Plîngînd?

MARIOARA.

Potop dă lacrimi.

TUDOR.

Ce? și norocu' plînge?

MARIOARA.

Da, cînd se rălăcește.

TUDOR.

Cum să se rălăcească?

Nu e cu voi?

MARIOARA.

Ba este... cu cîteș trei. Nu-mi ești acî și mie frate?

TUDOR (suspînînd.)

Bine dîseși... da... (aparte.) Frate!

(Marin ese din casa.)

MARIN (cătră Mărioara.)

Când îi plecă la coasă, să dai și pe la noi.

(Cătră Tudor.)

Aidi, mă! . . .

TUDOR.

Ia-o-'nainte! . . .

MARIN (eșind.)

Aidi! nu mai zăbovi!

(Ese, urmat de Tudor.)

Scena X.

MARIOARA, CHIVA.

MARIOARA (după o pauză, strigând.)

Plec, mamă! plec la coasă!

CHIVA (uitându-se pe fereastră din casă.)

Dă când auț cu eucu!

Pă toți îndrăgostiții i-o fi trezit din somn. (Ese din casă.)

MARIOARA (razămându-se de un parmaclăc.)

Ia-ascultă, mamă. Ție tot fric'ășă 'ți-eră?

CHIVA.

Când?

MARIOARA.

Când ai stat cu taica de vorba-'ntei, și când el te-'mbătă cu vorbe . . .

CHIVA.

Ce vorbe?

MARIOARA.

Vorbe, de!

Cum vrei să-ți spui? . . . Ca omul . . .

CHIVA.

Ci spune-odată! Ce?

MARIOARA (luând colțul basmalei în gură.)

Știi tu . . .

CHIVA.

Nu știu nimica.

MARIOARA.

Când vr'un flăcău vorbeșce nu ți s'e bate pieptu'?

CHIVA.

Nu mi se bate, fată!

MARIOARA (zimbînd.)

Și . . . să-ți mai spui . . . într'una se dă pe lângă mine . . .

CHIVA (nedomirită.)

Ce tot îndrugi?

MARIOARA.

Deu, mamă! Eră să me sărute.

CHIVA.

Ascultă blestematu'! . . . Și cum? tu n'ai fugit?

MARIOARA.

Aș! ce să fug! . . . Ce-i dreptu', am vrut eu să schimb vorba . . .

CHIVA.

Da' el?

MARIOARA.

El tot de mine vorbiă.

CHIVA.

Ba veji că nu!

MARIOARA.

Și . . . veji . . . d'atunci . . . nu ride! . . . 'mi-e frică . . .

'mi-e rușine . . .

mă ia cu frig . . . și tremur . . . și-amar aș vré să plâng . . . (plânge.)

CHIVA.

Așă sînteți voi toate. Ve văetați într'una c'o să ve vie vremea să fiți și voi odată femei in toată firea, da' nu știți pentru ce.

MARIOARA.

Gândiam, ca ori-ce fată, că dragostea e plină de flori, de bucurie . . .

CHIVA.

Și nu e? . . .

MARIOARA.

Ți-ai găsit!

E mai reu ca zăduful din luna lui cuplor, când stai și-aștepti de geaba să bată nișel vînt.

CHIVA.

Dă nu dă vînt, dă ploaie; și ploaia, totdeauna belșug pă câmp aduce.

MARIOARA.

Da, când nu bate piatra.

CHIVA.

Ce-i asta și pă tine? . . . Ți-e gându' tot la rele. Mai mișcă-te! . . . mai uită! . . .

MARIOARA.

Gîndeșci că eu n'aș vré?

CHIVA.

M'aș prinde e'ai pă suflet ceva.

MARIOARA (suspînând.)

Oi fi avînd!

CHIVA.

Nu ești într'ale tale. Te-o fi orbit lumina și-'ci fi gîndit că luna e soare . . .

MARIOARA.

Poate, mamă.

CHIVA.

Nu s'a brodit . . . (semnificativ.) ăle care trăgeai nădejde?

MARIOARA (mîndră.)

Nu!

CHIVA.

Cum dă n'ai prins de veste la vreme?

MARIOARA.

Nu știu . . . da',

pă căle vîd acuma, nici gînd n'avea de mine.

CHIVA.

Așă 'ți-a spus?

MARIOARA.

Nu mie; lui frate-seu. I-a spus

că sînt aici.

CHIVA.

Dă unde șicia?

MARIOARA.

Dormiă afară

Și poate m'auzise prin somn. Elal'alt spunea
că l'a-'ntrebat: nu șeade pân' s'o crăpă de ȃiuă,
să-l vadă-n geam cum bate* — și dice c'a răspuns:
dacă 'ți-e dragă fata, i-ți fi și tu ei drag.

CHIVA.

Da' „bună-dimineața“, cam în ce fel i-ți dat-o?

MARIOARA.

Îl indemnă pe Tudor să fie și el vesel
d'asă noroc.

CHIVA.

Și Tudor?

MARIOARA.

Tot încruntat șeadea.

CHIVA.

Nu s'a mirat?

MARIOARA.

Nu, mamă. Nici n'a clipit în fața-mi.
A ȃis numa' atâta: măreț și sfânt v'e e
norocul, și m'apropii de el ca de-un allar.

CHIVA.

Știi bine? .. Ia veȃi, fată! .. Gândește-te că furca
pe care vrei acuma s'o pui în brâu să torci, —
o pui pe toată viața ...

MARIOARA.

Atât m'am r'cșgândit,
atâtea nopți d'a r'ndul am stat fără odihnă
ori am visat, — că, uite ... v'ed turbure-'nainte.
Ce-i mic, gândește că-i mare. Și pomii din pădure
aș dice că-s departe și-i v'ed ca niște umbre.

CHIVA.

Ei! căci n'am eu acuma putere să te ap'er!

MARIOARA.

Tot bine e că barim o să te am cu mine.

CHIVA.

Nu totdeauna.

MARIOARA.

Mamă! .. Ce-mi faci inimă rea? ..

CHIVA.

Ai r'ătăcit poteca și-mi pare rău de tine.

MARIOARA.

V'ed ce e scris să fie, și merg cu hotăr're.

CHIVA.

Ba veȃi greșit.

MARIOARA.

Nu, mamă.

CHIVA.

Că nu 'ți-o fi plăc'nd

Marin? ..

MARIOARA.

Mai știi? ..

CHIVA.

Odată și-odată ... — ține mintel —

fă cum te tae capu' ... da' o să-ți pară rău ...
Să veȃi ...

MARIOARA.

Doamne păzește!

CHIVA.

Și geaba o să-mi plângi
la groapă; mai încolo ...

MARIOARA (mângâind-o.)

Nu mai vorbi așa.

(Pauză. — Se ridică.)

Mă duc în deal, la muncă.

CHIVA (vr'nd s'o oprească.)

Mai stăi!

MARIOARA.

Nu, mamă. Lasă,
că știi ce greu e drumu' ... (și ia legătura. Plecând.)
Mă duc. (Ese.)

Scena XI.

CHIVA (singură.)

Să fiu eu oarbă?
Să fi surdit d'a-'ntregu'? ori sunt la ceasu' morții?
Nu-i Tudor. Și eu-'ntr'una am socotit că-i el.
Până-'ntr'atât, se poate să mă fi uluit? ..
Mi-s mințile-'neurate ca pânza de păianjen ...
Ce veste! .. Să nu fie? .. Aș fi jurat că-i el! ..

(Cortina.)

(Va urmă.)

In m'arginit.

— Poezie în prosă. —

adiere ușoară elătină v'ersurile arborilor.

Abia se auȃiă freac'utul frunzelor, giugiulitul
paserilor din cuiburi.

Toate aceste șgomote mici a unei lumi, care
adoarme, se pierdeau în liniștea amurgului.

Seara aducea în brațele ei visuri; o lume nemăr-
ginită de iluzii, în o lume de desiluzii ...

De-alungul drumului se plimbau, țin'ndu-se de
mână un ficior ș-o fată.

Stelele străluciau în lumina lor inaccesibilă, unele
reci și nepăsătoare, altele, clipind din când în când
a somn.

— Și dacă nu me vei ved'e cățiva ani de țile —
incep'u ea — n'o să-ți uiți de mine?

El îi strinse ușor mâna, și încep'u să-i vorbească
liniștit la început, apoi din ce în ce mai aprins.

Cât de frumos îi străluciau ochii!

Și ea îl învăluiă în privirea ei dulce, ca și când
ar fi voit să-i p'etrundă fința, și ori unde va merge,
să ducă cu el amintirea acestei priv'ri.

— Nu, copila mea! Dragostea mea nu e dra-
goste de toate țilele, e o dragoste sfântă, ideală; o
dragoste fără de hotar.

Și ei își deteră mâna, despărțindu-se.

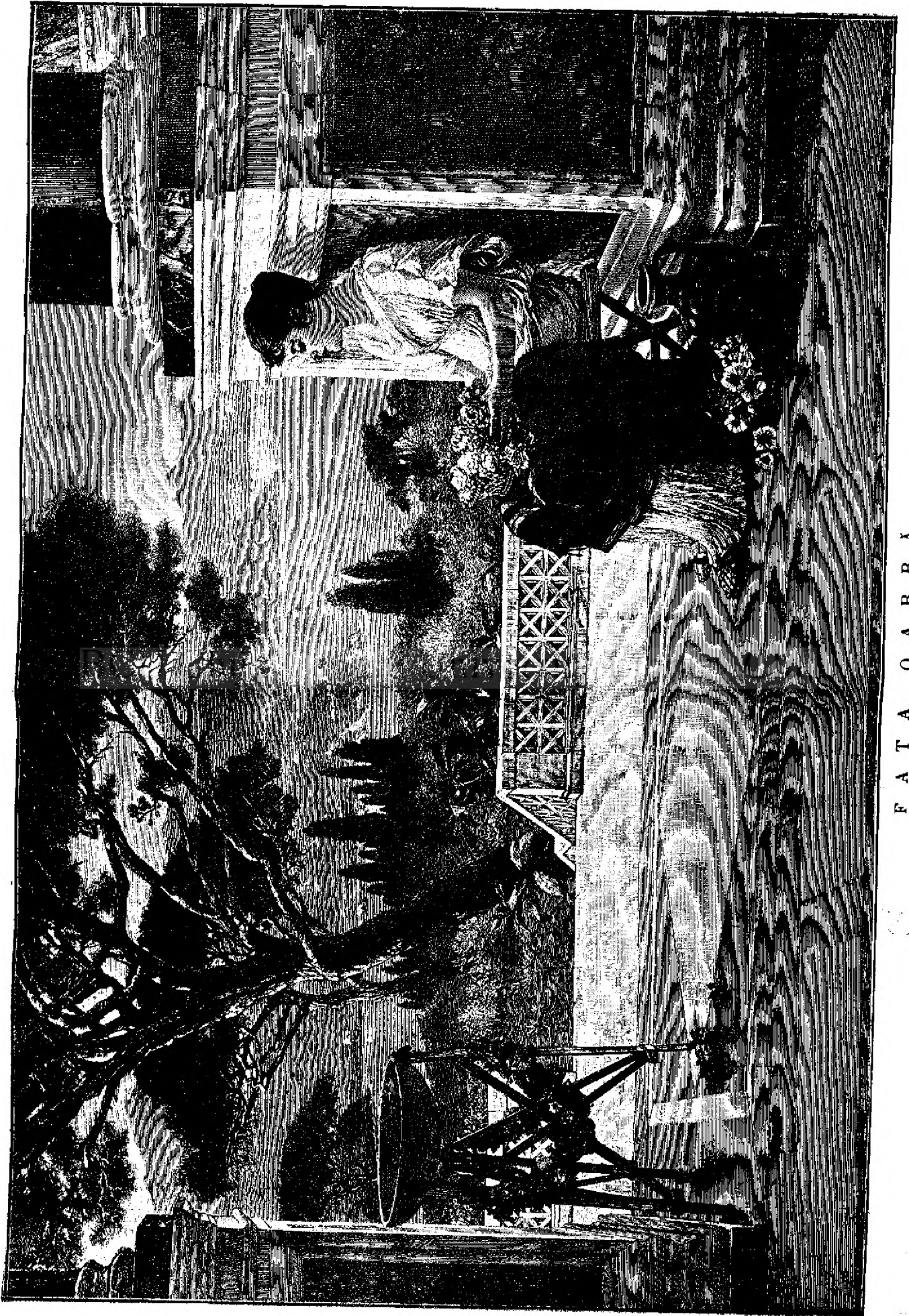
Fata remase pierdută, privind în urma lui, apoi
șopli, ca trezită din un vis plăcut de care-i părea rău:

— O dragoste fără de hotar!

Sus pe cer stelele clipiu din ochii lor vecinici
de luimnă cu un aer batjocoritor de compătămire:

— Cum poate să cuprindă lumea voastră m'argi-
nită -- o dragoste fără de hotar?!

SDMM

F A T A O A R B A .

Noaptea.

(Ultima poezie.)

După culmi înalte
Soarele s'a slins,
Peste văi și dealuri
Noapte s'a întins.

Stelele s'arată
Una câte una,
Printre fagi se vede
Lăcrind și luna.

Frunza nu se mișcă,
Vânt nu aburește, —
Peste toate-o mare
Liniște domnește.

Numai în adâncul
Suilețului meu
Valul suferinței
Vijie mereu ;

Și grijile negre
Nu se liniștesc,
Ci mereu la capu-m
Stau și străjuesc

Du-te, noapte, du-te ;
Tu nu ai putere
Peste-a vieții mele
Aprigă durere.

Altă noapte este,
Ce singură poate
Să aline-a mele
Suferințe toate . . .

MIRON POMPILIU.

Maria Nara.

Basm.

(Fine.)

Pe și nu mai ai nici o speranță, nu strică nimica, dacă ai veni cu noi, dăseră piticii, numai să vezi, să nu ne mânăci.

— Nu ve fle teamă; de trei zile n'am mai mâncat nimica și nici nu voi mai mânca, că vreau să mor.

Dacă ajunseră cu toții acasă, piticii se sfătuiră și cu ceialalți tovarăși ai lor și hotărîră să facă o încercare și cu Maria Nara, pe care ei o credeau de cea mai frumoasă fată din lume.

Chiemară pe fată înăuntru și nici n'apucă bine să pue mâna pe lup și numai se prefăcî într'un prinț îmbrăcat numai în aur și în argint și ca pical din cer de frumos.

Fata remase înmărmurită de minunea ce văduse și de frumuseța prințului, și el de a fetei.

După ce mulțumî piticilor, se rugă cu cerul cu pământul de ei, să îi dea pe Maria Nara de nevastă și să vie și ei, să șadă la curtea lui.

Piticii plânseseră, că trebuiau să se despărțească de fată, dar fiind că o iubiau, nu vrură să îi strice no-

rocul, mai ales că erau bătrâni și nu șiceau câte zile vor mai avé.

Porniră dar cu toții la palat și mare bucurie se făcî între toți credincioșii curții, când vădura pe stăpânul lor iară leafăr.

Apoi îl numiră de erai și se făcî o nuntă, știți d'alea înfricoșatele, și se veseliră cu toții mai multe zile. După nuntă, piticii plecară îndărăt la casa lor ca să își vadă de treburi. La cîtva timp după nuntă, femeia întrebă pe oglindă, dacă mai are soață pe lume?

— Și stăpâna mea e frumoasă, dar ca Maria Nara, pe care a luat-o de nevastă fiul cutărui erai, nu mai e alta, respunse oglinda.

Cum auți asă, își dete numai decăt cu socoteală, că e băiatul pe care îl prefăcuse ea în lup, — veși fi înțeles poate și dvoastre, că ea a fost vrăjitoarea și când aflase întei de la oglindă, că se află alta mai frumoasă decăt ea, de aceea se făcuse luntre și punte și nu se lăsase până nu dase peste fată, ca s'o poată prăpădi cu or ce preș, ca nu cumva dând eraiul peste ea, să se desvrăjească băiatul. După ce plănui iară cum să le vie de cap, hotărî să plece spre palatul eraiului prefăcîndu-se în vîndeltoare de mere?

Stătî ea mai mult timp pitită prin pregiurime, până când odată vădînd că fata se plîmbă singură, se furisă până la ea și o întrebă de nu cumpără mere.

După ce cumpără, îi alese unul mai frumos din coș și îl dete să guste, cât sînt de bune.

Fata vrî să mușce din el și atunci hoața de nevastă îi dete asă de iute un pumn peste mână, încăt mărul îi alunecă pe găt.

Fata dete numai ochii peste cap și cădî moartă. Hoața de femeie se făcî nevîdîlă, plîmînd un alt vicleșug, ca să curețe mai lîndî și pe erai după lume!

Când găsiră pe biala fată moartă, plânse bietul erai; plânseseră piticii până nu mai putură; în sferșit ce să facă, nu le mai rămănea decăt să facă pregătiri de înmormîntare.

Când s'o ducă la groapă, eraiul spuse că el nu lasă pe nimeni să se atingă de iubită lui și că vré s'o ducă el singur, pe calul lui, până la groapă.

O puse dar pe cal și porniră cu paradă mare la îngropătoare.

În cale, calul împiedecându-se de un bolovan, sări odată cât colo și când sări, îi sări și fetei mărul din găt și numai ce să vedeți! fata învie ca prin minune.

Cine poate spune bucuria eraiului, a piticilor și a întregului norod!

O luară numai decăt și o duseră la palat, unde făcură și mai mare veselie ca la nuntă.

Pe urmă aflînd eraiul de la fată istoria cu mărul și toate câte se întemplantase, de când intrase femeia cu oglinda în casa tatălui fetei, își dete cu socoteala, că ea îi venduse pieptarul, pieptenele și mărul și asă se luară după urma ei.

Dacă o găsiră și o luară la zor, de nevoe măr-turisî tot ce făcuse și în urmă aflîndu-se că tot ea eră și vrăjitoarea, care prefăcuse pe băiatul eraiului în lup, se hotărî într'o glăsuire, să se aducă doi armăsari neînvîțați și după ce o legară de coadele lor, le dederă drumul cu ea în lume și apucînd unul într'o parte și altul în altă parte, o făcură praf și fărîme.

Iar eu sfîrșii astă poveste, care întocmai precum ve spusel este.

Povestit de mama.

A. SANDA.

Dorința.

Cât de voios aș stringe-odată
Mănuța ta cu foc la pept. —
Răpit de mîntea fermecată.
Să simt surisul teu deștept...

Iubito, vino 'n umbra serii,
Când sună frunza 'n tainic rim;
Sub ceru 'ntins, ca largul mării,
Să ne iubim, să ne iubim!

Astfel me sbucium'o dorința
Cu vecinic durerosu-i grai,
Și chinul greu mă amenință
Pe-al vieții mele jalnic plai.

Și cugetul din întuneric,
De care-i sulletul pătruns,
Ca steaua nopții 'n dor feerie
Lucind se mistue 'n ascuns...

Cât de voios aș stringe-odată
Mănuța ta cu foc la pept.
Răpit de mîntea fermecată,
Să simt surisul teu deștept!

ALVESCU.

Sbucium.

De o vreme-'ncoace mi-am ieșit cu totul din-
tr'ale mele.

Trăesc aproape fără de conștiință, încât de
multe ori mă înșior de mine însuși și încep a
nu mă mai cunoașce. Dureri cumplite îmi fră-
mântă inima, o jale fără hotar îmi înlănțușce
ființa mea întreagă și un desgust enorm îmi descon-
centrează puterea de voință și-mi cleieșce gândul.

Numai arare-ori, când serile sînt prea din cale-
afară lungi, și când greul singurătății prea fără de
milă me apasă, — isbutesc să me dau pradă amin-
tirilor vechi și scumpe, cari mi-au licărit și mie odată.

Din umbra vremilor trecute inșe, nici o amintire nu
ia o formă mai vie și mai plină ca amintirea, care-mi
aduce aproape pe Zizi, pe dulcea și scumpa mea Zizi.
Și se pare că-i o mână eșită din infern, care mi-o im-
pinge tot mai aproape, ca să-i vîd bine toate mișcă-
rile ei și să admir cu lacrimi în ochi frumuseța și cu-
rățania ei de fată.

— „A!... dar' mîna aceea diavolică îmi pare cu-
noscută... am mai vădūt-o undeva!... am mai vă-
dūt-o!”

Și în acelaș timp un ris ascuțit ca și șueratul de
viperă îmi umple auzul, îmi tulbură mințile și-mi
sfășie inima.

Iară din noaptea amintirilor o figură noauă mi se
desface lacomă și perfidă, este ea, Dora, care după ce
mi-a răpit copila, m'a răpit pe mine și mi-a-'ntinat
conștiința!

De sigur risul acela ascuțit ca de șarpe a fost al
ei... risul Iiranului, când își chinușce prada!

Mi-a împins înainte pe frumoasa Zizi, pentru ca

cu atît mai mare să-mi fie durerea, când voiu vedé
pe cine am jertlit și pentru cine.

Nu i-a fost destul, că mi-a robit și mi-a călcat
în picioare întreaga mea ființă, ea vine acum din nou
să-mi tulbure pacea și să me despoaie până și de li-
niștea osënditului.

Și desarmat în fața acestor torturi fără părechie,
îmi înfund capul în pernă și plîng... și plîng cu
hohot!

Când lumea toată doarme dusă și visează, — eu
singur sufer și me sbucium.

Bucureșci.

AUREL CIATO.

Henrik Ibsen.

— Studiu critic. —

(Urmare.)

Cu lucrul ne bate îndată la ochi când celim dra-
mele lui Ibsen: eroii lor sînt mai ales femei.

E aproape o boală în literatura modernă ro-
mul cel mare al femeilor în drame și simpatia și
părtinirea, cu care dramaturgii moderni le înlo-
vărășce e cea mai bună dovadă că de adînc
au pătruns principiile emancipării femeșce societatea
și cu căt zel pledează pentru ea aceia, cari cunosc mai
bine viața: dramaturgii.

Priviți toate tragediile lui Shakespeare și nu veți
atăa una în care eroina să fie o femeie! În registrul
persoanelor, ele stau înapoi de tot, după ce s'a enu-
mărat întreaga sumedenie de generali și servitori, cari
n'au să spună decăt un cuvînt. Nu-i vorbă, a creat
Shakespeare figuri femeșce de toată frumusețea, precum
sînt Ophelia, Desdemona, Cordelia, Lady Macbeth etc.
dar eroii pieselor, asupra cărora ni e încordată toată
atențiunea, totuș rămîne Hamlet, Othello, Macbeth etc.
Chiar și în Romeo și Julia, unde rolul amëndurora
are să fie egal, Romeo e scos cu mult mai mult în
relief.

Acelaș lucru la Goethe. Pe când eroul are să
conducă piesa întreagă, atîm câte-o femeie, care con-
duce un episod în piesă, un episod inșe care e mai
superior multor drame întreagi. Așă e Gretchen și
Clärchen în Faust și Egmont. Chiar și în dramele lui
mai mici, cum e Stella, prin aceea că atențiunea noas-
tră se leagă de soartea duor femei, ea slăbeșce la acel
grad de atențiune cu care urmărim pe bărbatul ne-
credincios. Doar în Ifigenia, e eroina o femeie. Așă și
la Schiller din întregul șir de drame numai trei au o
femeie de erou (Fecioara de la Orleans, Mireasa de la
Messina și Maria Stuart.)

Dar cu totul altfel tractează poeții clasici pe eroi-
nele lor, decum o fac cei moderni și chiar și Lessing,
care în Emilia Galotti, Sara Samson și Minna de Barn-
helm se apropie mai mult de dramaturgii moderni, stă
încă totuș departe de ei.

Pe când spre pildă în Ifigenia, soartea lui Oreste
ne atinge aproape tot atît de mult ca și a Ifigeniei,
în piesele moderne bărbății cad aproape la rolul de
păpuși, numai și numai pentru ca femeile să poată fi
scoase cu atît mai mult în relief.

Amintesc aici din marele șir de piese moderne
numai câteva mai însemnate. Priviți „Dama cu came-
lii” de Dumas fiul, întregul șir al dramelor lui Sardou,
sau mai bine dîs calapodul, după care sînt scrise „Pa-

tria* și „Fericirea în unghier“ ale lui Sudermann, „Libelei“ de Schnitzler, apoi grandioasa „Hamele“ de Gerhard Hauptmann, cel mai mare poet și dramaturg contemporan al Germaniei, care a știut adună ca printr'o lupă toate miseriile păturei proletare de ați în visul unei copile de 14 ani. Și mai caracteristic e poate faptul, că chiar „Clopotul cufundat“ al lui, în care Rautendelein e numai o persoană secundară și-a aflat imitatori și Erns Bacmeister scrie a sa dramă: „Frica Rinului“, care de și e străbătută de părțile neperitoare ale clasicismului, totuși are de eroină pe un fel de Rautendelein, în persoana legendarei Loreley.

Și acum să ne întoarcem la Ibsen.

Din toate piesele sale istorice aducem în memorie cetitorilor „Expediția nordică“, în care Hjordis nu numai că întunecă total pe Gunar, dar face chiar din Sigurd — fără voia autorului! — un fel de păpușe.

Dar să nu ne renapoiam atât de departe! Să ne aducem aminte numai de Helmer și Nora, de Allmers și Rita, de Wangel și Ellia. Ce sunt ei în comparație cu nevestele lor? Niște păpuși, niște creștini buni, niște marionete, pe când ele sunt niște eroine tragice.

Mai evident apar cele spuse din drama „Hedda Gabler“. Această piesă pare a fi scrisă anume de Ibsen pentru de a da criticului seu ocaziune să-și demonstreze aserțiunile.

***

Hedda Gabler e femeia sfârșitului secolului nostru, cu toate însușirile și scăderile acesteia. Fata generalului Gabler călărește, fumează, pușcă, ea eșercită toate drepturile răpite până acuma de femei bărbaților, dar totodată e și femce cu educație bună care pentru fiecare dorință a ei cunoașce hotarul stabilit de conveniență. E o Hjordis enervată, modernă, pe care inse o strînge grozav corsetul conveniențelor sociale.

În tinerețe eră curtată de o droaie de cavaleri. Între toți aceștia eră inse unul, unul singur cu care ea își putea petrece, Ejlert Lövborg, frumosul, sveltul tîncr, de la care cu toții își promiteau un viitor strălucit, cu care își petrecea ea mai bucuros. Până noaptea târziu steteau ei doi la un loc și povestiau. Ce? Conversația lor eră cât se poate de modernă. El îi povestea cele mai picante lucruri, îi descria orgiile și bacchanalele, ce le făcea, iar ea escultă cu curiositatea unei fele, care din alte părți nu poate auzi așa

ceva, și îl întrebă — nu de dreptul, ci ocolind, șcricind tot mai mult. Astfel trăiau ei doi, ca doi buni tovarăși, fără să șcie nimeni de ei. Intr'o zi inse relațiunile lor au trebuit să se sfârșească, căci Hedda a gonit cu revolverul țintit pe Lövborg de lângă sine. Iată un dialog foarte caracteristic între ei doi, când după ani se întâlnește iarăș:

Lövborg: Ce păcat că n'a putut dură starea aceasta pe veci.

Hedda: De vină ai fost însuși.

Lövborg: Dumneata ai rupt-o cu mine.

Hedda: Da, când se arată pericolul iminent de a intră realitate în relațiunile noastre. Să-ți fie rușine, Ejlert Lövborg, cum ai putut numai să cerci a nefe-

rici pe — pe nevinoatul dumitale tovarăș!

Lövborg (frîngîndu-ș mâinile.) O, de ce nu ai pușcat asupra mea, când m'ai amenințat?

Hedda: Atât de mult mi-e teamă de scandal.

Lövborg: Da Hedda, spunînd adevărui, ești lașă.

Hedda: Grozav de lașă! (Trecînd în alt ton.) Dar a fost o fericire pentru dta. Acuma te-ai mîngăiat atât de bine, acolo în nord, la Elvsted.

Lövborg: Știu ce ți-a mărturisit Thea.

Hedda: Și dta încă îi vei fi spus despre noi doi.

Lövborg: Nici un cuvînt. E prea proastă ca să înțeleagă așa ceva.

Hedda: Prea proastă?

Lövborg: Pentru așa ceva e proastă.

Hedda: Și cu sînt lașă. (Se apleacă încetinel spre el, fără ca să i se uite în ochi și ște încet.) Acuma inse vreau eu să-ți mărturisesc ceva.

Lövborg (interesat) Ce?

Hedda: Că n'am avut curajul să te împușc —

Lövborg: Ei?!

Hedda: Asta n'a fost cea mai mare lașitate ce am comis-o în sara aceea!

Lövborg (o priveșce o clipă, o înțelege, șopteșce pătimaș): O Hedda! Hedda Gabler! Acuma mi se luminează un punct întunecos în tovarășia noastră! Tu și eu! — Totuș a fost instinctul vieții în tine —

Hedda (încet, cu o privire străpungătoare): Ai grije! Nu crede așa ceva.

Aceasta e pagina care desvîlueșce înaintea ochilor nostri toată firea Heddei, pe care de abia o puteam presupune din câteva aluziuni, precum repețitul: „făci, că te aude cutare!“

(Va urmă.)

SEXTIL PUȘCARIU.

Toate sînt trecătoare.

Abonanții restanțieri.

Starea tristă a literaturii române me sileșce ca să-mi rădic cuvântul în interesului și vreau ca să ating simțul de datorință al aceluia Român, carele pe sine se numără între inteligenții serioși și culți și carele se simte om corect, căci știu eu înainte, pentru caracter slab, bat toaca la urechia surdului.

Aici în Oradea-mare, unde în oraș sunt puțini Români, mi se părea că va să se zidească o vatră pe care să ardă focul nestins al inteligenților, respective al literaților români, focul sacru al spiritului național; pentru că aici în Oradea-mare, într'un timp au apărut trei foi române literare; dar ție că mi se părea, înse ved, că poporul n'are public cetitor serios, n'are inteligenți adevărați și acestia n'au spiritul național.

„Familia”, foaie literară, unica beletristică, destinată pentru aproape 3 milioane de Români de dincoace de Carpați, destinată deosebi pentru cultivarea femeilor române și îndeletnicirea junimii pe câmpul literar, în tot anul are pagubă până la 400 fl., pentru că o grămadă din abonanții cari au cerut foaia Familia, nu plătesc prețul ei întreg sau nici cât. Și eu vedând protocoalele redacțiunii, socoțile de pe mai mulți ani, am stat incremenit, aflând că restanțele de abonament se rădică la multe mii de florini.

Lucreția Suciu, măr. Rudow, femeie română cu inima plină de simțăminte naționale, femeie inteligentă și poetă, care a ocupat loc de onoare pe câmpul literar, în aprilie a. c. a încercat ca să edeie: „Foaia literară” să-și împlinească o datorință dorită; dar deja eu numărul 30 din novembre a fost silită ca să-și sisteze foaia, pentru că abonanții cei mai mai mulți, nu plătesc. Densa în nrul 30 arată, că din 430 de abonanți au plătit 210, iată 220 au ramas dători. Aci 220, câte cu 3 fl. au ramas dători cu 660 fl. în 9 luni.

Justin Ardelean redactează foaia umoristică: *Vulturul*. Acesta asemenea are neplăcerea, ca din socoțile sale să vadă, că de la început până ași suma restanțelor de abonament a trecut departe peste 2000 fl.

Aceea o șcim toți, că abonanții de la aceste trei foi române, sunt toți Români, sunt toți inteligenți români!

Acuma întreb eu pe toți inteligenții, ca să răspundă, că ce fel de public cetitor are poporul român? când între inteligenți se află și astfel de oameni, cari sunt datori multe mii de florini, ca abonament la foile literare?

Acești datorăși sunt oare cetitori serioși? inteligenți culți? și oameni de treabă? Măsurați și cântăriți că astfel de inteligenți, ce valoare au pentru persoana lor? ce valoare au pentru viața națională a poporului lor? și ce spriginire dau literaturii române?

Iacă, ce caracteristică procurează ei poporului român! Asta-i o rușine.

Acela, care nu poate plăti, sau nu vré să spriginească literatura, să nu se aboneze, să nu primească foaia; dar să nu se pună, ca un parazit să sugă din

sudoarea altuia. Cine vré să mănânce de la altul tot pe credit și să nu plătească, acela nu-i de societate bună.

Eu cu mintea mea nu pot cuprinde, că e cu puțință, ca între Români să fie și astfel de oameni, cari cer și primesc foaia pe credit și apoi nu plătesc. Eu me mir, că atunci, când în toată săptămâna vine acasă număr nou de foaie, și abonantul pe credit se face atent, nu i se roșește fața? nu îl genează, ca în mâna muerii sau a fetei să deie foaia cea neplătită?

Și ce e mai dureros, că după cum am vădut din protocoalele restanțierilor, o parte mare din acesti restanțieri sunt oameni dintre Români avuți! sunt oameni cari în cause naționale sunt cu gura mare, cari în societatea română se indeasă tot în frunte; — o parte sunt cu venite destule și o parte preoți, cărora le-a strigat poetul: — în frunte!

Dar de la cine să aștepte poporul nostru spriginire în cultură, literații întru edarea foilor și cărților românești, decât de la inteligenți și cei avuți sau cei cu venite destule, pentru că aestia pot sprigini! Eh! dar dacă în acestia lipsesc inima cu simțul de datorință, lipsește capul cu spiritul național?

Acest păcat moral, care se vede că începe de a duce la depravare publică, nu se mai poate iertă nimenuia, carele între Români cere să stee totdeauna în frunte. Să vină odată timpul, ca să ne cunoașcem mai bine, și fiind că eu astfel de oameni nu putem adună, nu putem zidi. să-i mănăm din cale.

De câte-ori am fost și eu în societăți române de petrecere, și de câte-ori am cetit prin jurnalele noastre, că la petreceri și la toaste mulți inteligenți români au gura plină de vorbe entusiastice pentru causele noastre; de 77 de ori își dau inima și viața pentru poporul român, — numai bani — nu! De câte-ori am vădut, cum reverenda tremură de friguri, când pe preot îl îmbii ca să cumpere o carte, atunci când el are chiamare ca să fie dorile în sat și să aducă lumină. Și adeseori vedem, că cultura se oprește — în ei.

S'a cređut — cu 20—30 de ani mai nainte — că casinele române se vor face ca atâte școale pentru lățirea culturii și cultura socială; că casinele române vor sprigini foile și cărțile literare, — dar din multe părți căpătăm șciri, că casinele române au devenit pedeca întregului progres de cultură și literatură. Casinele nu abonează toate foile române; nu iau nici o cunoștință despre tipărirea cărților românești, ca să-și facă bibliotecă după cerința timpului, și apoi casinele în parte mare sunt abonanți cari nu plătesc sau nu regulat. La spatele casinei se ascunde o grămadă de inteligenți, cărora nu le trebuie acasă atare foaie sau carte, pentru că — ție ei — cetesc în casină! Când colo, adevărul e, că casinele au devenit mai mult cuiburi pentru cărțile de joc. În orașele unde sunt casine române, sunt mai puțini abonanți, — pentru că șireții se ascund la spatele casinei.

Tot atâte rele în viața poporului. Par că timpul sfătului cu blândete, a trecut. În loc, ca inteligența generațiunii mai noue să iese mai serioasă, adevărată cultă, curată națională, s'a pus în calea progresului.

Noi toți inteligenții, de la mic până la mare, precum se ție de la opincă până la vladică, suntem răspunđători lui Dđeu, poporului și epocii pentru viața intelectuală a poporului. Toți avem datorința să fim lucrători ca furnicile și albinele și fiecarele după pu-

terea sa, și datorința ce cade pe el, să-și împlinească chiemarea.

Pentru aceasta suntem și datori și avem și dreptul de a cerceta, că ai noștri toți, cum își împlinesc datorința pentru progresul literaturii?

Toate aceste împregiurări m'au îndemnat, ca să me adresez cătră mai mulți Români, pe cari îi cunosc de oameni cu inimă și spirit pentru interesele vieții noastre publice și literare; anume la Români din Arad, Lugos, Caransebeș, Sibiu, Blaș și Gherla, ca să ne adune date, pentru ca să putem vedea ce oare episcopii, canonicii, archimandriții, protopopii, profesorii de la institutele de teologie și preparandie, advocații, dirigătorii și proprietarii români, la ce jurnale și foi literare românești sunt abonați? Ca în acest mod să vedem, că din partea acestora ce sprigin se dă limbei și literaturii noastre. Să ne cunoaștem, — să șcim, că fiecarele ce valoare are pentru progresul culturii noastre.

Acuma s'ar pute presupune, că inteliginții ar trebui să aibă atâta simț și atâta spirit, încât să poată apăra interesele literaturii, — sau cu Dante să dicem Românilor: Lăsați-ve toată speranța!

DR. AT. M. MARIENESCU.

Decumva aceasta energetică dar justă izbucnire a indignațiunii s'ar pute întemeia numai pe studiul registrelor „Familiei“, am fi rugat pe distinsul nostru bărbat de litere să suprima din articolul seu partea privitoare la foaia noastră, căci numai pentru cuvântul că „Familia“ nu e spriginată, nu se poate invinui întreg publicul; durere inse, că și celelalte, că toate revistele literare române, câte au eșit și mai apar, au fost și sunt întimpinate din partea publicului nostru cetitor, cu aceeaș nepăsare, care ori le-a săpat mormântul, ori le ține în continuă agonie, — prin urmare cauza nu e numai a noastră, ci a întregii prese române literare.

De când am început să scoatem foaia aceasta, de ani trei-șeci și trei, au apărut numai dincoace de Carpați, 10—12 reviste literare române, dintre cari amintim: Albina Carpaților, Foaia ilustrată, Noua bibliotecă română, Amicul familiei, Rëndunica etc. — Inse toate s'au izbit de indiferentismul publicului românesc și au trebuit să înceteze.

N'a putut să existe nici „Vatra“, nu mai apare nici „Lumea ilustrată“, a încetat și Noua Revistă a dlui Hașdău, iar „Convorbirile Literare“ se susține numai cu jertfele materiale ale membrilor fondatori.

Dincolo mai apare câte un roman, câte o culegere de poezii, — dar la noi nu mai iese de loc nici un product beletristic, căci aproape nimeni nu cumpără cărți.

Constatănd aceasta, ni se impune întrebarea:

— *Ce citește femeile române?* Ce sprigin dau literaturii naționale damele române, în onoarea cărora la banchete se pronunță atâtea toaste frumoase?

S'ar răspunde poate, că diarele politice consumă tot ajutorul publicului. Bine. Dar atunci cel puțin diarele noastre politice ar înflori. Desfidem inse pe ori care din ele, să ne probeze că viața lor nu este numai o vegetație.

Ne resumăm.

Cărți nu apar, revistele literare încetează din lipsa spriginirii, diarele politice reclamă continue jertfe din partea fondatorilor, e bine:

— *Ce citește publicul românesc?*

REDACT. „FAMILIEI.“

Reflexiuni sociale.

De când lumea există, spiritul cel bun stă în continuă luptă cu spiritul cel reu. Invidia și abstenența, mânia și pacea, iubirea și ura, neîntrerupt stau gata de hărțuială și în ori care parte a fost învingerea, aceea a influențat în societate întocmai ca și 'n singuraticii. Iar societatea, abunșoară ca siuguraticul individ, numai atunci a putut fi în fericire, când a avut în preferință sentimentele și patimile nobile. O atare împregiurare inse rar ne stă înainte, pentru că lângă învingere de comun avem ruine, ceea-ce și de altcum se află în naturala consecință a lucrurilor, de oare-ce învingerea o vedem în continuă luptă, și asta de la sine se înțelege, că în o parte ori în alta produce stricăciune, iar norocul într'acolo îl aflăm, unde ruinele urmate de luptă, nu virtutea ori dreptatea, ci stricăciunea îl îngroapă, și apoi ne mai rămâne speranța că dreptatea ca un fenice ridicându-se din cenușe, cu noue puteri își continuă lupta până ce își ajunge locul ce-i compete.

În lupta din societate înainte de toate avem trebuință de ordine și dreptate, ordinei inse nu-i poate lipsi materia din care se constituie; materia — nu putem nega — că o avem, dar în multe locuri ne lipseșec cementul, la a cărui producere și fermentare trebuie să lucrăm cu toții din resputeri. Referitor la dreptate, în societate trebuie să avem cunoștința aceleia, pentru că a nu voi să cunoști adevărul, este o stare de slăbiciune, care mult reu face ori cărei societăți omenești.

Așa dară laboare în cimentare și cunoașterea adevărului trebuie să o aibă fiecare din noi pe terenul social. Un om serios trebuie să recunoască, că laboarea noastră în aceste direcțiuni este încă în fașă, și când vine a se manifesta în deplină putere, adese-ori o vedem lipsită de creșterea adevărată. Ea nu se desvoală pentru a cercă adevărul, ci mai vortos pentru a desvoltă oarecare tendință particulară, care nimic n'are cu valoarea reală a stării și care ne stă înainte ca product al patimei rele.

De aici urmează, că aceia cari cu de la sine îndemn se pun de critici ai stării noastre sociale, nu voiesc a pătrunde acolo, ca să afle modul de a produce cementul necesar și de a cultivă cunoștința adevărului, ci se mărginesc la apreiări superflue, a căror rezultat sunt vorbele goale, umflate de laude și pline de lingușiri, mai apoi împistrițate cu veninoase săgeți.

Tendința acelora ar trebui să fie, ca în critica lor să producă motive fără de injosiri și ofense, și să aibă espuneri bogate în esperințe și basate pe cunoștințe lipsite de patimi, având totdeauna în vedere tendința de a lumina, îndreptă și de a convinge, pentru că la din contră deșteaptă risul și desgustul cetitorilor. Apoi să păsească cu energie, la locul și în timpul potrivit, fiind conșciu de aceea, că voiesce nu numai să atace dar totodată să și sdrobească tendințele și ambițiunile false și reuțacioase.

În viața socială, unica știință și înțelepciune deamă de om este cunoștința de sine însuș; cine ignorează aceasta, poate fi serbătorit nu știu cât, totuș un ignorant rămâne; pentru că ce folos de știință, dacă aceea o întrebunțezi numai în înălțarea fuduliei proprii, care te orbeșce, te aduce adese-ori în desperare și te face să devini un monstru pentru societate. Așa dară înainte de ce ai critica, să te cunoști pe tine

ensuș; asta e de lipsă mai întei și încă pentru folosul propriu.

Un critic de ambițiune needucată, de un gust sub zero, este și raportorul, care sub anonimul „Melissa” a criticat în coloanele de Salon al „Familiei” nr. 46 starea culturii sociale a oamenilor din Beins; pentru că în loc să-și chitească buchetul seu pentru Salon așa precum s'ar fi convenit, purtat de o ambițiune păcătoșească, ș-a băgat mâna și 'n urzici, pe cari nu s'a genat a le legă la olaltă cu gingașele și plăpândeale floricele.

Sunt de convingerea, că înainte de ce ș-ar fi scris raportul despre „lingușitori”, „gugumani” și „oameni cu cultură socială sub zero” șcl. sigur în oglindă s'a uitat, unde de atare pe dsa ensuș s'a vădūt.*

TIRON.

Ilustrațiunile noastre.

Augusta Victoria, împărăteasa Germaniei. O femeie de model. Casnică și mamă bună. Nu se ocupă cu politica, ci trăește numai pentru familia sa. Are șapte copii și bucuria ei cea mai mare este creșterea lor, de care îngrijește cu toată stăruința. Dacă mai adăugăm că e frumoasă și are o inimă nobilă, — am notat toate calitățile sale de frunte.

Fata orbă. Nu este nenorocire mai mare în lume, decât a-ți perde vederea. A nu te mai desfătă în frumusețile naturii și ale vieții. Ce folos de tot raiul pământesc ce te încungioară, dacă ochii tei nu vād? Grădina, lacul, cerul, arborii și florile, toate sânt degiaba. Priviți nefericita fată și o compătimiți!

Toate sânt trecătoare. Bietul Amor a pățit-o și el. A tot săgetat pe alții și 'n cele din urmă a ramas și el inghimpat. Atunci s'a pus pe gânduri și și-a dis: Nu mai am putere. Toate sânt trecătoare!

LITERATURĂ și ARTE.

Șcirl literare și artistice. *Poetul Granda* a lăsat după sine multe manuscrite, care se vor publică sub îndrigirea dlui D. Granda, fratele reposatului. — *Dl Octav Lecca*, colaboratorul nostru din București, lucrează la istoria familiilor boerești române. Pân' acuma a terminat istoricul familiilor: Arbore, Balș, Bălăcean, Buzescu, Cornescu, Lecca, Costin, Obedian, Sturza, Văcărescu etc. — *Dl D. Teleor*, simpaticul nostru colaborator de la București, petrece câteva săptămâni la Viena, unde scrie un volum intitulat „Schite vieneze”. — *Dșoara Nenovici* a terminat de curând cinci tablouri, pe cari le-a expus în București; mai cu seamă peisagiul, care reprezintă o vedere de la Herestreu, este bine reușit. — *Dl D. N. Ghica* Comăneșci a scos

* Spre cea mai mare mirare a noastră, corespondența beinșană din Salonul numerului 46 al „Familiei”, a produs jignire în cercurile profesionale din Beins. Mirarea noastră se întemeiază pe faptul, că noi nici n'am visat ca rëndurile acele să conțină alusiuni la profesori, presupțiunea aceasta eră esclusă chiar și prin individualitatea corespondentului nostru; dacă șcieam, fie siguri dnii profesori, că le ștergeam. Noi și acuma sântem de părerea, că apostrofarea din acea corespondență priveșce cu totul alte cercuri; cu toate aceste, spre a da loc și părții care se crede atacată, publicăm din cele doue respunsuri ce ne-a sosit, acesta, care ne-a părut mai calm.

Red.

la lumină în București, un volum intitulat „O expediție română în Africa”. — *Dl I. G. Ionescu*, (Quintus) a publicat la București un mic volum de nuvele, intitulat „Clipe vesele”.

Șciri teatrale. *Marchisul Pandolfi*, a cărui piesă „Ultimul clironom”, s'a represintat în săptămâna trecută pe scena Teatrului Național din București, a avut distinsa onoare de a fi chemat după fiecare act în loja reginei, care i-a exprimat înalta sa mulțumire pentru frumoasa lucrare cu care a înaușit scena română. — „*Oda la Eliza*” comedia dlui Urechia, adaptată pentru scena franceză de dl Nestor Urechia, va fi represintată în curând pe o scenă din o localitate de băi de Mare din Francia și apoi la Montpellier, etc.

Concursul nostru pentru o novelă. Bărbații rugați de noi să censureze novelele intrate la concursul anunțat de redacția foii noastre, cu un premiu de una sută de coroane, pentru cea mai bună novelă originală, ș-au terminat lucrarea și fiecare ne-a trimis raportul seu. Vom începe să publicăm în nr. viitor aceste raporturi, pe temeiul cărora se va pronunța apoi verdictul. De ocamdată, însemnăm că bărbații rugați de noi spre scopul acesta sânt dnii: dr. Al. M. Marienescu, Vasiliu Ranta Buticescu și Virgil Onițiu, cărora le mulțumim și pe aceasta cale pentru osteneala ce ș-au făcut.

Intrunire artistică și musicală la regina României. Sâmbătă la 22 noiembrie (4 decembre) a fost în apartamentele reginei României, la București, o nouă intrunire artistică și musicală. Au cântat admirabile bucăți dnele Zosina și Assan. Dna Giers, tragediană de curând angajată la Burgtheater din Viena, a șis cu mare talent câteva scene din repertoriul teatrului clasic german. Printre invitații reginei erau multe doamne și dșoare dintre care se înseamnă dnele V. A. Urechia, C. F. Robescu, Sion, Băicoian, Stoicescu, Crătunescu, dra Aurelian, dra Teodori, Lascar. O bună parte din doamne erau insoțite de bărbații lor.

Almanachul societății Petru Maior. Societatea Petru Maior a tinerimei române de la universitatea din Budapesta a decis încă la începutul anului curent să scoată un almanach. Comisia literară compusă pentru scopul acesta, a adresat la 2 martie an. c. o cerere tuturor membrilor onorari și binefăcători, să trimită pentru almanachul acela câte o lucrare; inse numai foarte puțini au respuns. Acuma comisia literară, prin președintele Marie Chendi și referentul V. V. Moșil, roagă de nou pe acei domni membri, ca cel mult până la sfârșitul lui ianuarie an. v. să-și trimită lucrările, pentru ca materialul să se poată da la tipar.

Scrierile lui Vlahuță și Delavrancea în America. Corespondentul din America al unui țiar din București, scrie că țiarul „New-York Staats-Zeitung” din New-York traduce din când în când în numărul seu literar bucăți de ale dlor Delavrancea și Vlahuță. Între altele a publicat „Trei bani” și „Amintire” de Vlahuță și „Moș Crăciun” de Delavrancea și altele.

Concerte și reprezentații teatrale. *La Făgăraș*, societatea de diletanți „Progresul”, a arangiat duminică la 5 decembre, o serată literară-musicală. — *La Cluș* tinerimea română a arangiat la 27 noiembrie st. n. o serată literară-musicală, bine reușită. — *La Sibiu* Societatea de lectură Andrei Șaguna a elevilor semina-riali va ține ați sâmbătă la 29 noiembrie v. (11 decembre n.) ședință publică în memoria marelui arhite-ru Andreiu.

C E E N O U ?

Hymen. *Dl Iuliu Herbay*, director al filialei din Arad a societății de asigurări „Transilvania”. s'a fidanțat cu dna Lucreția Tamașdan. — *Dl dr. Mihai Grosșian* și dsoara Mileva Pavlović din Oravița s'au fidanțat. — *Dl Rudolf Mureșian* și dsoara Olga Romoșan s'au cununat la 9 decembrie în Orăștie.

Șcirl personale. *Dl Ioan Moțiu*, jude de tablă la tribunalul din Deva, a fost pus la cererea sa în pensie. — *Dl Aron Papp*, căpitan montan în Oravița, pus în pensie la cererea-i proprie, după un serviciu de 47 ani, a fost decorat cu ordinul Coroana de fer el. III. — *Dl George Morolannu*, licențiat al Academiei comerciale din Anvers și absolvent al școlii de științe politice din Paris, a făcut la universitatea din Tübingen doctoratul din științele economico-politice. — *Cioabanul Cârțan* din Ardeal, care a cutrierat mai multe țări străine, s'a prezentat de curând la legațiunea română din Constantinopol, unde a declarat că pleacă în Spania și de acolo în Portugalia. — *Dl Ioan Ghețe*, candidat de avocat, a fost promovat la universitatea din Cluj doctor în drept.

Contra maghiarizării numelor comunelor. Guvernul a prezentat dietei un proiect de lege, prin care se ordoană ca fie-care comună să aibă numai un nume oficial. În contra acestei dispozițiuni s'au sculat în lău Sașii, cari au ținut mai multe adunări de protestare. Acuma s'au mișcat și Românii și dnii dr. Ioan Rațiu, Ioan Droș, Ioan de Preda și dr. Nicolae Calefariu au convocat pe alegătorii români din cercurile electorale Sibiu, Cristian, Sebeșul-săsesc, Cîsnădie și Nochrich la o adunare publică ce se va ține în Sibiu la 14 decembrie n. Asemenea adunări au să se țină și în alte părți.

Internatul român din Viena, despre care am scris în nr. trecut, atrage din ce în ce mai mult interesarea publicului. În conferința, pe care o semnalarăm în nr. trecut, ținută la Viena, la inițiativa și sub presiunea dlui dr. Sterie Ciurcu, s'a ales o comisiune, care va face un raport despre sumele încurse spre acest scop cu ocaziunea jubileului „României June”; totodată s'a ales și un comitet care să studieze modalitățile cu cari s'ar pute realiza proiectul.

Moartea lui Miron Pompiliu. Agonia regretatului Miron Pompiliu, despre care în nr. trecut scrisesem, că nici a treia zi n'a murit, a ținut șese zile și moartea a urmat la 20 novembre (2 decembrie). În mormântarea s'a făcut sâmbătă la 22 novembre (4 decembrie), luând parte un public numeros. La cimitir au vorbit dnii: directorul Hurmuzescu, profesorul Pericle Popescu și elevul Pascanu, iar din partea grupului literar „Junimea” dl A. C. Cuza. În nr. acesta al foii noastre publicăm ultima poezie a reposatului, prin care par că își prevedea tragicul sfârșit.

Limba română la universitatea din Budapesta. Precum se știe, guvernul a numit provisor profesor de limba și literatura română la universitatea din Budapesta, pe profesorul dr. Oscar Asboth, care s'a și început prelegerile. De curând a fost numit și un docent privat, pentru aceeaș catedră, în persoana cunoscutului Alexits György. Acesta s'a ținut prima prelegere în 1 decembrie st. n., înse a fost huiduit de către studenții români, cari au pretins să vorbească românește și i-au strigat: „Jos cu maghiaronul! Jos cu simbriașul gu-

vernului! Jos cu trădătorul!” Studenții maghiari la rândul lor au strigat: „Să trăiască! Să aușim mai departe ungurește!” Sgomotul a ținut cinci minute, încât prelegerea s'a întrerupt. În urmă studenții români au părăsit sala și au declarat, că nici unul nu va ascultă lecțiunile dlui docent privat.

Asociațiunea oprită la Beiuș. Inteligența română din Beiuș a convocat pe 2 decembrie n. o conferință pentru constituirea unei filiale în Beiuș a Asociațiunii și spre a face pregătiri pentru adunarea generală din vara viitoare; înse protopreforul Beliczey Sándor a oprit ținerea conferinței, din cauza că statutele nu i s'au prezentat și astfel nu s'a putut convinge dacă aceste sunt întărite de către ministerul de interne. La localul unde eră să se țină conferința, s'au prezentat doi gendarmi și până în noapte au circulat gendarmi prin oraș.

Turburări ovreșci în România. De câteva săptămâni ovreii din România au început să țină niște adunări prin cari au provocat spiritul de toleranță al țării. Studenții din București au ținut și ei câteva adunări. Cea din urmă a fost în duminica trecută, care a decurs în ordine. Înse poporațiunea din afară, revoltată prin faptul că ovreii au spart capul unui Român, a dat frâu liber indignațiunii sale; a pornit o goană strașnică în potrivă ovreilor, a spart toate magazinele, casele și atelierele lor. Asemenea demonstrațiuni s'au făcut în aceeaș zi și la Galați.

Au murit: *Nicolae Braiu*, membru în direcțiunea institutului „Oravițana”, fondatorul mai multor stendenții, la Tievanu-mare, în 4 decembrie n., în etate de 73 ani; *Ana Groza N. Copian* soția protopresbiterului Ioan Groza din Halmagiu, la Almaș în 3 decembrie n., în etate de 59 ani; *Teod. Pinteru* poroc în Curticiu.

Proprietar, redactor răspundător și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA ÁLDÁS NR. 296 b.)

„VICTORIA”
INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII.

Sediul: Arad, casa proprie,
calea Archiducele Iosif nr. 2
Intemeiată la 1887.

Capital de acții: fl. 300.000. Fond de rezervă fl. 100.000.

Depuneri fl. 1.000.000. Circulațiunea anuală fl. 15.000.000.

Primește depuneri spre fructificare, după care solvește 5% interese fără privire la termenul de abdicere.

Darea de venit după interese încă o solvește institutul separat.

După starea cassei, depuneri până la fl. 1000 se restituiesc îndată la prezentarea libelului fără abdicere.

Depuneri se pot face și prin poștă și se efectuează momentan după sosirea comandai.

11—12 Direcțiunea institutului.

Apare duminica. Abonament pe an 8 fl., pe 1/2 de an 4 fl., pe 3 luni 2 fl. Pentru România pe an 20 lei

Cu TIPARUL LUI IOSIF LÁNG ÎN ORADEA-MARE.